

OPETUSMINISTERIÖ
Undervisningsministeriet

Maakuntakorkeakoulutoiminta uusiutuvassa korkeakoululaitoksessa

Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulu –seminaari

23.11. 2009 Outokumpu

Maarit Palonen

Korkeakoululaitoksen uudistaminen

- Yliopistolain kokonaisuudistus
- Ammattikorkeakoululainsäädännön tarkistaminen
- Korkeakoulujen strategiatyö
- Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten rakenteellinen kehittäminen
- Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia
- Korkeakoulujen innovaatiojärjestelmän arviointi ja kehittäminen

Suomen innovaatiojärjestelmän kansainvälinen arviointi

- Keskeiset havainnot:
 - Suomessa vain muutama aidosti kansainvälinen yritys
 - Korkeakoulut eivät kansainvälistyneitä
 - Korkeakoululaitos erittäin pirstoutunut
 - Ammattikorkeakouluilla suuri merkitys alueellisessa kehittämisessä, soveltavassa tutkimuksessa ja tuotekehityksessä

Korkeakouluverkon arviointia

- Suomen vahvuutena ollut alueellisesti kattava korkeakouluverkko
- Innovaatiojärjestelmän lähtökohta myös jatkossa
- Toimintaympäristön muutokset ja väestökehitys edellyttävät verkon kehittämistä ja uudenlaista tarkastelua laadun, vaikuttavuuden ja tehokkuuden näkökulmista.
- Sirpaleinen korkeakouluverkko on vaikeuttanut toiminnan kehittämistä
- Ongelmia:
 - päällekkäiset koulutusohjelmarakenteet
 - kova kilpailu vähenevistä opiskelijoista
 - heikko vetovoima ja huono läpäisy monissa koulutusohjelmissa
 - pienissä yksiköissä heikko sivuainetarjonta
 - pienten yksikköjen huonot tukipalvelut
 - taloudelliset ongelmat ja toiminnan tehottomuus, heikot aluevaikutukset
- Aito kansainvälisyys edellyttää hyvätasoista kotimaista koulutustarjontaa

KORKEAKOULUJEN RAKENTEELLINEN KEHITTÄMINEN

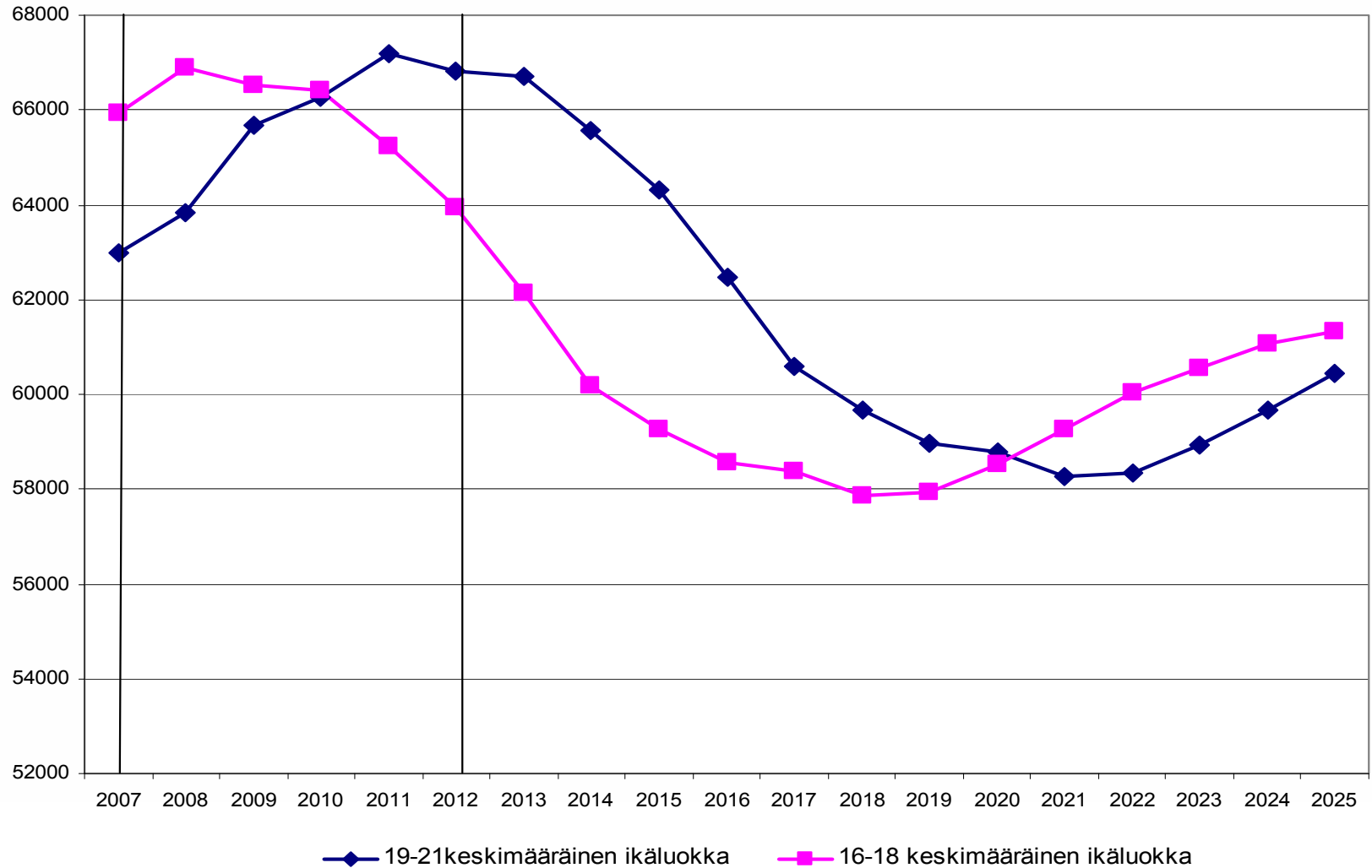
Hallitusohjelman mukaisesti korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä jatketaan

- Päälinjaukset tehty valtioneuvoston Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosiksi 2008-2012
- Korkeakoulujen toiminnan tehostamisella lisäresursseja opetukseen ja tutkimukseen
- Vahvistetaan
 - Huippututkimusta ja strategisia painoaloja
 - Korkeakoulujen roolia innovaatiojärjestelmässä
 - Korkeakoulujen alueellista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta
- Parannetaan opetuksen laatua
- Turvataan osaavan työvoiman saatavuus
- Monipuolistetaan korkeakoulujen rahoituspohjaa

Rakenteellisen kehittämisen valtakunnallisista tavoitteista

- Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen tärkeimpänä tavoitteena on koulutuksen ja tutkimuksen laadun parantaminen.
- Tavoitteeksi on asetettu, että jokaisen korkeakoulun jokainen yksikkö yltäisi toiminnassaan hyvälle kv. tasolle.
- Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan erilaisia toimenpiteitä, jotka vaikuttavat samaan suuntaan.
- Keskeistä on korkeakouluverkon kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin toimipisteitä vähentämällä ja päällekkäistä toimintaa karsimalla.
- Tutkintoon johtavan koulutuksen sekä siihen liittyvien erilaisten tukipalvelujen osalta korkeakoulujen toimintoja pyritään kokoamaan kampuksille.
- Korkeakoulujen koulutustarjontaa tulee myös sopeuttaa väestökehityksen mukaiselle tasolle.

Cohorts entering (upper) secondary education and the first cycle of tertiary education in 2007 - 2025

Aikuiskoulutuksen merkitys kasvaa (ammatillisen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen väliraportti 6.3.2009)

- Työelämässä tapahtuvan kouluttautumisen laajentaminen ja työelämäyhteistyö
- Korkeakoulutettujen täydennyskoulutuksen tehostaminen
- Korkeakoulujen oppisopimustyyppinen täydennyskoulutus aloitetaan syksyllä 2009
- Aikuisopiskelun osuvuuden parantaminen
- Maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisen opetushenkilökunnan (täydennys)koulutus

Johtoryhmän työ jatkuu 31.12.2010 asti.

- Työelämässä olevien osaamistarpeiden kehittäminen ja uusintaminen
 - Osaamisen laajempi tunnustaminen myös osaamisen ja tutkintojen kansallisessa viitekehyksessä

KORKEAKOULUJEN RAKENTEELLINEN KEHITTÄMINEN: VISIO KORKEAKOULUVERKOSTA 2020

- Periaatteet julkaistu 7.3.2008 "Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat"
- Korkeakouluja ja yksiköitä nykyistä vähemmän
 - vahvempi taloudellinen kantokyky
- Yksiköt nykyistä suurempia
 - kansainväliset yhteistyöedellytykset paranevat
 - edellytykset poikki- ja monitieteisyyteen vahvistuvat
 - opiskelijoille lisää valinnanmahdollisuuksia
- Enintään 15 yliopistoa ja 18 ammattikorkeakoulua
 - näillä 3-5 yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen strategista liittoutumaa

Rakenteista vapautuvien voimavarojen kohdentaminen
opetukseen ja tutkimukseen

... Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat

- Korkeakouluverkon tiivistyessä tulee kehittää osaamisen siirtoon ja tutkimustulosten parempaan hyödyntämiseen liittyviä mekanismeja vaikuttavuuden vahvistamiseksi.
- Myös muut vaihtoehtoiset ratkaisut tulevat kysymykseen edellyttäen, että ne
 - tiivistävät korkeakouluverkkoa
 - kehittävät korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rakenteita
 - parantavat opetuksen ja tutkimuksen laatua
 - vahvistavat korkeakoulujen alueellista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta.
- Yliopistot ja ammattikorkeakoulut uudistavat strategiansa vuoteen 2010 mennessä
 - strategiatyössä huomioidaan myös aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus
- Strategioiden pohjalta opetusministeriö valmistelee rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelman

Korkeakoulujen ja sektoritutkimuksen rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelma

- aikajänne 2012-2020
- valmistelun lähtökohtina alakohtaisuus ja alueelliset osaamiskeskittymät
 - jälkimmäisessä yhteistyö OPM -TEM
- vuoden 2008 suuntaviivojen tarkastelu
- Sektoritutkimuksen neuvottelukunta tulee käymään läpi tutkimuslaitoksissa ja korkeakouluissa tehtävää tutkimusta ja tekemään ehdotuksia yhteistyön tiivistämisestä, päällekkäisyyksien purkamisesta ja mahd. katvealueiden kattamisesta. Työ integroidaan rakenteellisen toimenpideohjelman valmisteluun.
- Toimenpideohjelman valmisteluaikataulu:
 - sivistyspoliittisen ministeriryhmän käsittely alkukesä 2010
 - TIN:n käsittely → osaksi TINin linjaraporttia vuoden 2010 lopussa

Rakenteellisen kehittämisen tilanne tällä hetkellä

- Eri puolilla Suomea ollaan hyvin eri tilanteissa rakenteellisessa kehittämisessä.
- Haetaan myös erilaisia ratkaisuja eri alueilla, rakenteet voivat vaihdella alueittain.
- Fuusiot
- Toimipisteverkon tiivistyminen
- Työnjako
- Yhteistyö
- Vaikuttava korkeakoulutoiminta vaatii pitkäjänteistä suunnittelua.
- Hyvissä ajoin tehdyt ratkaisut tuottavat parhaimman tuloksen.

Alueen osaamistarpeisiin vastaaminen

- Rakenteellisella kehittämisellä pyritään löytämään kunkin alueen ja seutukunnan tarpeisiin parhaiten soveltuvat ratkaisut.
- Tutkintoon johtavan koulutuksen osalta tavoitteena on saada aikaan suurempia kokonaisuuksia – ristiriita seutukuntien kehittämisen kanssa?
- Nuorten tutkintoon johtava koulutus ei ainoa mahdollinen eikä aina edes paras ratkaisu paikallisiin ja seutukunnallisiin tarpeisiin.
- Aikuiskoulutuksen eri muodot ja tki-toiminta, palvelutoiminta ja muu kehittämistoiminta voivat olla vaikutuksiltaan paljon tehokkaampia.
- Maakuntakorkeakoulutoiminta osoittautunut erittäin hyväksi toimintatavaksi monella alueella.
- Pohjois-Karjalassa on löydetty toimiva ratkaisu maakunnan aikuiskoulutuksen mallintamisessa seutukuntalähtöisesti maakuntakorkeakoulutoiminnalla.
 - Pohjois-Karjala yksi edelläkävijöistä

... Alueen osaamistarpeisiin vastaaminen

- Maakuntakorkeakoulun etuna on
 - monien erilaisten toimien suuntaaminen samaan tavoitteeseen
 - alueen korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kokoaminen työskentelemään samojen päämäärien hyväksi
 - eri korkeakoulujen monipuolinen koulutus- ja toimenpidevalikoima
 - olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntäminen
 - vaikutukset voivat olla myös maakuntakorkeakoulutavoitteet ylittäviä
 - nopea reagointikyky erilaisiin elinkeinorakenteen muutostilanteisiin
- Maakuntakorkeakoulun perusajatus lähtee ajatuksesta
 - tuoda maakunnan korkeakoulut, muut koulutustoimijat, julkinen sektori sekä elinkeinoelämän tahot yhteen vastaamaan väestön ja alueen työelämän tarpeisiin joustavasti ja räätälöidyllä toiminnalla.

... Alueen osaamistarpeisiin vastaaminen

- Maakuntakorkeakoulutoiminnalla saavutettuja tuloksia:
 - toimipisteverkkoa keskitettäessä maakuntakorkeakoulutoiminnalla vastataan seudullisiin osaamistarpeisiin (Pohjois-Karjala)
 - korkeakouluosaamisen levittäminen alueille, joilla ei ole ollut korkeakoulutoimintaa (Järviseutu)
 - laajalle levinnyt toimintamalli ja toisen asteen onnistunut kytkeminen toimintaan (Lappi)
- Odotuksia:
 - yritysyhteistyön uusien mallien kehittyminen
 - korkeakoulujen aluekehitysvaikutusten edistäminen

KORKEAKOULUOSAAMISEN SIIRTO

- Toisiaan tukevia hankkeita korkeakoulujen osaamisen siirtämiseksi nykyistä tehokkaammin muuhun yhteiskuntaan hyödynnettäväksi
 - Innovaatiopalveluita valmisteleva työryhmä (TEM)
 - Yliopistojen yhteinen innovaatiopalveluiden kehittämishanke (OPM, korkeakoulut)
 - TULLI-ohjelma 2008-2014 (Tekes)
 - Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistäminen –työryhmä (TEM&OPM)
 - Ammattikorkeakoulujen roolia kansallisessa ja kansainvälisessä innovaatiojärjestelmässä tarkasteleva työryhmä (määräaika syyskuun 2009 loppu)
 - Alueellisten korkeakoulukonsortioiden yhteishankkeet
 - Maakuntakorkeakoulut
- Tiedonkulku nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä on varmistettava

KORKEAKOULUJEN STRATEGIATYÖ UUDISTUMISEN TUKENA ¹⁽²⁾

- Kaikkien ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa sovittu, että ne uudistavat strategiansa siten, että ne ovat käytettävissä vuonna 2010 käytävissä neuvotteluissa
 - strategioissa tulee painottaa erityisesti profiloitumista sekä kansainvälisiä ja kansallisia kumppanuuksia
 - strategiatyössä otetaan huomioon koulutusalaakohtaiset kehittämistarpeet ja elinikäinen oppiminen
 - strategiatyö luo pohjan korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelmalle vuosiksi 2010-2012
- Strategisten painoalojen vahvistaminen edellyttää usein myös luopumista ja/tai korkeakoulujen välistä profiloitumista ja työnjakoa
 - useissa korkeakouluissa koulutusta/yksiköitä, joissa on heikko vetovoima, ongelmia läpäisyyssä ja valmistuneiden työllistymisessä

KORKEAKOULUJEN STRATEGIATYÖ UUDISTUMISEN TUKENA 2(2)

- Strategiatyötä tehdään yhteistyössä alueen ja innovaatiojärjestelmän muiden toimijoiden kanssa
 - korkeakoulun rooli muuttuvassa toimintaympäristössä
 - osaamiskeskittymien vahvistaminen korkeakoulujen keskinäisellä yhteistyöllä ja työnjaolla
 - korkeakoulujen profiileissa erilaisia painotuksia – valintoja on uskallettava tehdä ja sitoutumisen eri tasoilla oltava vahvaa
- Pidemmän aikavälin visio ja konkreettisempi kehityspolku lähivuosille
 - tavoitteet ja toimenpiteet sekä toteutumisen seuranta
 - koulutustarjonnan ja rakenteiden kehittäminen kiinteä osa strategiaa
 - asema ja yhteistyösuhteet kansallisessa ja kansainvälisessä korkeakoulukentässä
 - rooli innovaatiojärjestelmässä
 - tehtävä suhteessa alueeseen ja muihin toimijoihin

Korkeakoulujen profiilit muodostavat valtakunnallisen kokonaisuuden kattaen keskeiset osaamisalueet ja turvaten osaavan työvoiman saatavuuden

Kiitos!

maarit.palonen@minedu.fi